

การพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

Development of an Effective Community Participation Model for Academic Administration in Secondary Schools within the Eastern Economic Corridor

จิราภรณ์ เชื้ออ่าว¹, ปุณณัฐฐา มาเชค² และ สมพงษ์ ปันหูน³

Jiraporn Chueaow¹, Punniththa Mrazek² and Sompong Panhoon³

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Doctor of Philosophy Program in Educational Administration, Faculty of Education, Burapha University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: 166810065@go.buu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก 2) เพื่อพัฒนารูปแบบ 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบ และ 4) ประเมินและปรับปรุงรูปแบบ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกโรงเรียนต้นแบบโครงการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะของผู้เรียนด้วยการเรียนรู้อย่างมีความสุข "เรียนที่ชอบ เส้นทางที่ใช้ได้ความสุข" ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) จากประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 โรงเรียน รวม 21 คน และเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 359 คน ขั้นตอนที่ 2 ใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุงในการตรวจสอบรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 17 ท่าน จำนวน 2 รอบ ขั้นตอนที่ 3 ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดี่ยววัดก่อนและหลังในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน และขั้นตอนที่ 4 ใช้วิธีการสังเคราะห์ผลก่อนและหลังทดลองใช้ร่วมกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างเพื่อปรับปรุงรูปแบบ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันโดยรวมของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกอยู่ในระดับมาก ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นภาพรวมเท่ากับ 0.209 2) รูปแบบที่พัฒนาขึ้น มี 4 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการบริหาร และแนวทางการประเมินผลประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ บริบทแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต/ผลลัพธ์ และข้อมูลย้อนกลับ จากการตรวจสอบรูปแบบพบว่ามีความเหมาะสมเท่ากับ 5 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

เท่ากับ 0.3) ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ค่าเฉลี่ยประสิทธิผลหลังใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 4) ผลการประเมินรูปแบบ พบอุปสรรคด้านเวลา ภาระงาน ความต่อเนื่องของภาคีเครือข่าย และความพร้อมด้านการสื่อสาร จึงปรับรูปแบบให้ยืดหยุ่น ลดงานซ้ำซ้อน และใช้การสื่อสารแบบผสมผสานเพื่อเพิ่มความต่อเนื่องและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง

องค์ความรู้จากงานวิจัยนี้ คือ สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการบริหารงานวิชาการ โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องและเครือข่ายชุมชนอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด และลำดับความสำคัญของการพัฒนา ลดงานซ้ำซ้อน และยกระดับคุณภาพผู้เรียนได้

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ; เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก; การมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน

Abstract

This article aimed to (1) investigate the current conditions, desired conditions, and priority needs of effective community participation in academic administration in secondary schools within the Eastern Economic Corridor (EEC), (2) develop a model, (3) implement the model, and (4) evaluate and refine the model. A research and development (R&D) design was employed and conducted in four phases. Phase 1 used a mixed-methods approach including in-depth interviews with 21 participants from seven EEC model schools announced by the Office of the Basic Education Commission under the project “Learning What You Like, Choosing the Right Path, and Achieving Happiness,” and a questionnaire administered to 359 administrators, teachers, and educational personnel. Phase 2 applied a modified Delphi technique to validate the model with 17 experts for two rounds. Phase 3 employed a one-group pretest-posttest design with 20 participants in a secondary school. Phase 4 synthesized the pre-post results together with participants’ opinions and suggestions to improve the model. The findings showed that the overall current condition of effective community participation in academic administration was at a high level, whereas the overall desired condition was at the highest level, with an overall priority needs index (PNI) of 0.209. The developed model comprised four components, namely principles, objectives, administrative process, and evaluation guidelines, and operated through five steps: context, inputs, process, outputs/outcomes, and feedback; model validation yielded a median of 5 and an interquartile range of 0. The post-implementation mean effectiveness score was significantly higher than the pre-implementation score at the .01 level. The model evaluation identified constraints related to time, workload, continuity of partner networks, and communication readiness; therefore, the model

was refined to be more flexible, reduce redundant tasks, and employ blended communication to enhance continuity and practical feasibility.

The knowledge contribution of this study is that the findings can be used as a practical framework for academic administration through sustained collaboration among stakeholders and community networks, and as an evidence base for setting goals, indicators, and development priorities, reducing redundancy, and improving student quality.

Keywords: Academic Administration; Eastern Economic Corridor; Effective Community Participation

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561–2580 เป็นกรอบการพัฒนาประเทศที่หน่วยงานรัฐทุกภาคส่วนต้องยึดถือ เพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอย่างยิ่งคือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมุ่งพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี มีคุณภาพ มีทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21 รวมถึงทักษะภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม ควบคู่การอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่การเป็นนวัตกรรม นวัตกรรม นักคิด และผู้ประกอบการตามความถนัด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก หรือ EEC เป็นโครงการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ ครอบคลุม ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง เพื่อยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของภูมิภาคตะวันออก (Nation Thailand, 2023) อย่างไรก็ตาม สถานการณ์แรงงานอุตสาหกรรมเป้าหมายในพื้นที่ยังสะท้อนภาวะขาดแคลนกำลังคนที่มีทักษะวิชาชีพตรงตามความต้องการ จึงจำเป็นต้องสร้างองค์ความรู้และพัฒนาบุคลากรเป็นฐานรากพร้อมยกระดับเทคโนโลยีและนวัตกรรมของสถานศึกษา ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนและกำลังแรงงานที่มีทักษะและคุณลักษณะพร้อมต่อความต้องการตลาดแรงงาน (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, 2561)

การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้ความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาและศักยภาพผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) เนื่องจากเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษา ครอบคลุมการวางแผน กำกับดูแล และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน การวิจัย และกิจกรรมส่งเสริมวิชาการ (Reichardt, 2021) อีกทั้งเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษาและความสามารถของผู้บริหาร (ยุพา พรหมแย้ม, 2562; เกศรา ตุ่มคำ, 2562) โดยเฉพาะในพื้นที่ EEC ที่รัฐให้ความสำคัญต่อโครงสร้างพื้นฐาน การลงทุน และการผลิตกำลังคนสมรรถนะสูงรองรับตลาดแรงงานอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) อย่างไรก็ตาม การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษายังเผชิญปัญหาประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วมของชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

เมื่อพิจารณาสภาพปัญหาของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตระเบียบงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พบว่า การบริหารงานวิชาการยังไม่สามารถทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่ายเกิดเป็นระบบงานปกติที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเชิงวิชาการได้จริง โดยเฉพาะการร่วมกำหนดทิศทางและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เชื่อมสมรรถนะกำลังคนของพื้นที่ การร่วมออกแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกับสถานประกอบการและองค์กรท้องถิ่น และการร่วมติดตามประเมินผลเพื่อปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การประสานเครือข่ายมักคงอยู่ในระดับกิจกรรมหรือการสนับสนุนทรัพยากรเป็นครั้งคราวมากกว่าการร่วมบริหารจัดการเชิงวิชาการอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งงานศึกษาในบริบทโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่ EEC บ่งชี้ให้เห็นความจำเป็นของมิติการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการจัดการเครือข่ายภาคีเป็นองค์ประกอบสำคัญของการยกระดับคุณภาพการบริหารและคุณภาพผู้เรียน สะท้อนว่าระบบเดิมยังมีช่องว่างด้านกลไกและกระบวนการดังกล่าว (ภารดี อนันต์นาวิ และสิทธิพร ประวัตินรุ่งเรือง, 2568)

การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารใช้การจูงใจให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องหลาย ๆ ฝ่ายได้เข้าร่วมกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นการรวมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตาม ประเมินผล และร่วมกันแก้ไขปัญหา อันเป็นการสร้างจิตสำนึกหน้าที่ความรับผิดชอบที่จะทำให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (เกียรติพงษ์ อุดมชนะธีระ, 2565) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะกระบวนการในการบริหารแบบมีส่วนร่วม รวมถึงการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสได้ใช้ความสามารถและทักษะในการทำงานร่วมกัน

จากการทบทวนองค์ความรู้พบว่า หากโรงเรียนขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดทิศทางหลักสูตรและการเรียนการสอน ย่อมก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างความต้องการตลาดแรงงานกับทักษะของผู้สำเร็จการศึกษา (UNESCO, 2020) อีกทั้งหลายโรงเรียนยังขาดกลไกที่ทำให้การใช้ทรัพยากรชุมชนเกิดประโยชน์สูงสุดต่อคุณภาพการเรียนรู้ (OECD, 2022) และการขาดระบบบริหารวิชาการที่มีส่วนร่วมส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์และคุณภาพโรงเรียนในระยะยาว (Fullan, 2020) ขณะเดียวกัน การมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถช่วยพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นและความต้องการผู้เรียน (Epstein, 2018) และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้และความยั่งยืนทางการศึกษา (Bryk et al., 2010)

ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่ EEC เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและศักยภาพโรงเรียนอย่างสอดคล้องบริบทพื้นที่ (Epstein, 2018; Harris, Jones, & Hashim, 2021) ตลอดจนสร้างองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับประเทศไทย โดยเฉพาะพื้นที่ที่ต้องการกำลังคนทักษะสูงและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) งานวิจัยนี้จึงมีความสำคัญทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ และสามารถใช้เป็นฐานสำหรับการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติของโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาการศึกษาไทยให้ทันต่อบริบทโลกยุคใหม่ได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการแบบการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
4. เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

การทบทวนวรรณกรรม

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ดังนี้

เริ่มจากแนวคิดและทฤษฎีด้านการพัฒนาบุคลากรและการศึกษาในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งกำหนดทิศทางและความต้องการด้านสมรรถนะกำลังคน คุณภาพการจัดการศึกษา และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ได้แก่ การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมาย การพัฒนาโดยการฝึกอบรม การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561; ศูนย์บริหารข้อมูลตลาดแรงงานภาคตะวันออก, 2564; Johnson, Johnson & Smith, 1998)

ภายใต้บริบทดังกล่าว สถานศึกษาจำเป็นต้องจัดระบบการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาพื้นที่ โดยครอบคลุมตั้งแต่ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และการวัดผลและประเมินผล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552)

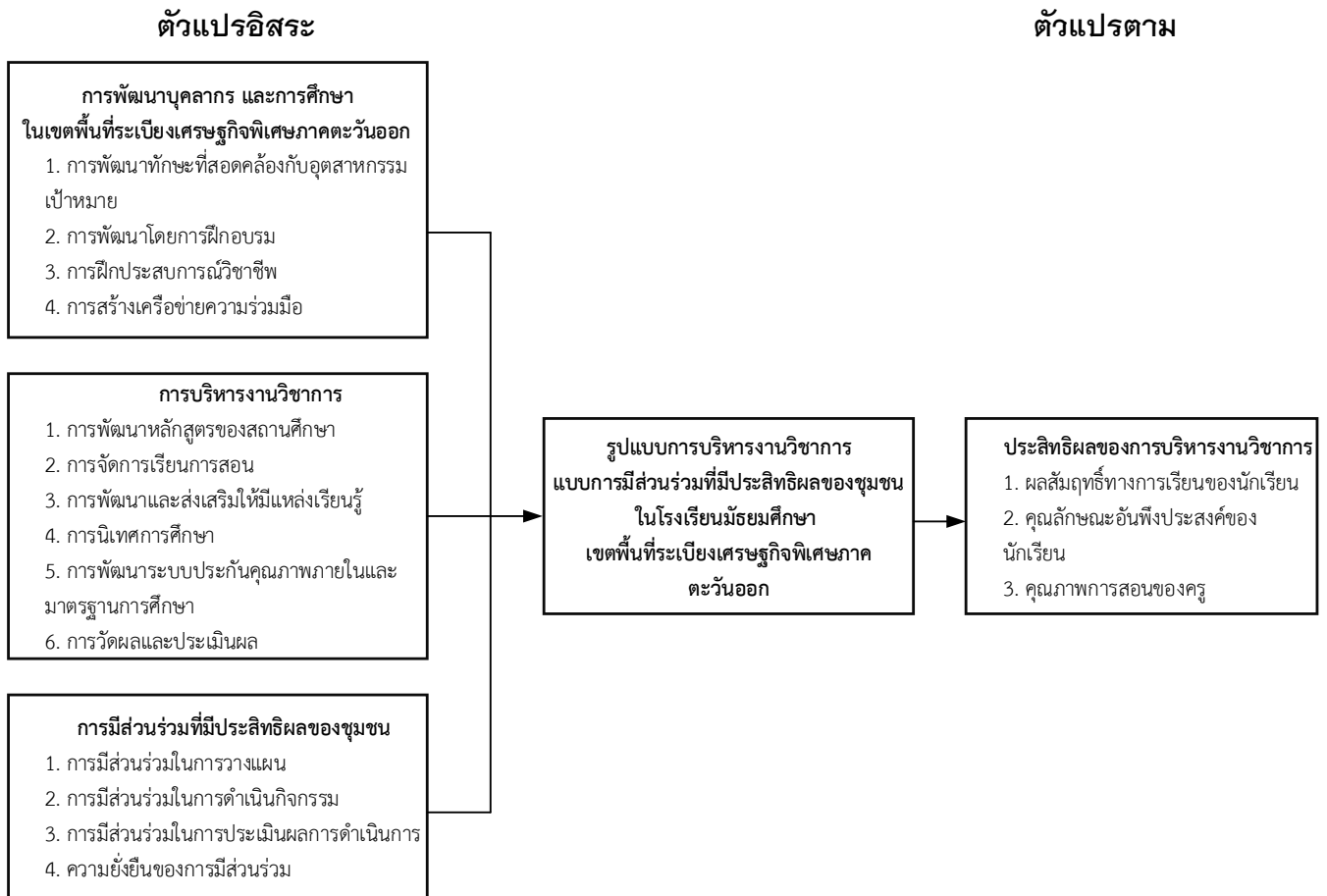
การดำเนินงานวิชาการในบริบทดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การดำเนินการ รวมถึงความยั่งยืนของการมีส่วนร่วม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558; รัถยานนิกิต รัชตะวรรณ และคณะ, 2561; Nick Jain, 2023)

การบูรณาการแนวคิดทั้งสามด้านดังกล่าวเป็นฐานในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาค

ตะวันออก และใช้เป็นกรอบในการพิจารณาประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ ซึ่งพิจารณาจาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และคุณภาพการสอนของครู ตามแนวคิดด้านประสิทธิผลของการบริหารวิชาการ (วรรณภา ไทยประยูร, 2564; ชวัญเรือน โยคะสัย, 2567; Hoy & Miskel, 2005)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research And Development: R & D) แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 7 โรงเรียน จากโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นต้นแบบโครงการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะของ

ผู้เรียนด้วยการเรียนรู้ที่มีความสุข "เรียนที่ชอบ เส้นทางที่ใช้ ได้ความสุข" ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) จากประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนละ 3 คน รวม 21 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จากการหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณมีตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ในปีการศึกษา 2568 ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้จังหวัดเป็นเกณฑ์ กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากการใช้ตารางของ Krejcie And Morgan (1970) ได้ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 359 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จากการหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในช่วง 0.80–1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 และมีค่า Corrected Item–Total Correlation ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไปทุกข้อ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก สร้างและใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) จำนวน 2 รอบการประเมินรูปแบบฯ โดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จากการวิเคราะห์ข้อมูลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ ในข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ ด้วยสถิติมัธยฐาน (Median) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR) พบว่า ทุกข้อมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5 และมีค่า IQR เท่ากับ 0

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ทดลองใช้รูปแบบฯ กับผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีคุณสมบัติเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้คือรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกและแบบประเมินประสิทธิผลของการบริหารวิชาการก่อน-หลังใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จากการหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย พบว่า ข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก สังเคราะห์ผลการประเมินการทดสอบก่อน-หลังการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกและการแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง พร้อมนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นรูปแบบที่สมบูรณ์

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก อยู่ในระดับมาก ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นภาพรวมเท่ากับ 0.209

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ของการบริหารงาน วิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยอง เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกในภาพรวม (n=359)

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	(I-D)	PNI _{Modified}	ลำดับ
1. การบริหารงาน	3.86	0.39	มาก	4.56	0.53	มากที่สุด	0.70	0.181	3
วิชาการ									
1.1 การพัฒนา	3.86	0.39	มาก	4.56	0.53	มากที่สุด	0.70	0.181	11
หลักสูตร									
1.2 การจัดการเรียน	3.86	0.39	มาก	4.59	0.52	มากที่สุด	0.73	0.189	5
การสอน									
1.3 การวัดผลและ	3.85	0.39	มาก	4.56	0.52	มากที่สุด	0.71	0.184	8
ประเมินผล									
1.4 การพัฒนาแหล่ง	3.85	0.38	มาก	4.54	0.54	มากที่สุด	0.69	0.179	13
เรียนรู้									
1.5 การนิเทศ	3.87	0.37	มาก	4.52	0.54	มากที่สุด	0.65	0.168	17
การศึกษา									
1.6 การประกัน	3.84	0.39	มาก	4.56	0.52	มากที่สุด	0.72	0.188	6
คุณภาพภายใน									
2. การมีส่วนร่วมที่มี	3.68	0.39	มาก	4.58	0.52	มากที่สุด	0.90	0.245	1
ประสิทธิผลของชุมชน									
2.1 การมีส่วนร่วมใน	3.85	0.37	มาก	4.54	0.53	มากที่สุด	0.69	0.179	12
การวางแผน									

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	(I-D)	PNI _{Modified}	ลำดับ
2.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	3.17	0.39	ปานกลาง	4.63	0.50	มากที่สุด	1.44	0.454	1
2.3 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.85	0.39	มาก	4.55	0.54	มากที่สุด	0.70	0.182	9
2.4 ความยั่งยืนของการมีส่วนร่วม	3.84	0.40	มาก	4.61	0.51	มากที่สุด	0.79	0.206	3
3. การพัฒนาบุคลากรและการศึกษาใน EEC	3.70	0.41	มาก	4.57	0.53	มากที่สุด	0.87	0.236	2
3.1 การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมาย	3.26	0.45	ปานกลาง	4.60	0.52	มากที่สุด	1.34	0.411	2
3.2 การพัฒนาโดยการฝึกอบรม	3.83	0.40	มาก	4.59	0.52	มากที่สุด	0.76	0.198	4
3.3 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	3.86	0.38	มาก	4.54	0.54	มากที่สุด	0.68	0.176	14
3.4 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ	3.83	0.41	มาก	4.54	0.54	มากที่สุด	0.71	0.185	7
4. ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการ	3.85	0.38	มาก	4.52	0.55	มากที่สุด	0.67	0.174	4
4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	3.84	0.39	มาก	4.51	0.55	มากที่สุด	0.67	0.174	15
4.2 คุณลักษณะของผู้เรียน	3.87	0.36	มาก	4.53	0.54	มากที่สุด	0.66	0.171	16
4.3 คุณภาพครู	3.84	0.40	มาก	4.53	0.55	มากที่สุด	0.69	0.180	10
รวมเฉลี่ยทั้งหมด	3.77	0.39	มาก	4.56	0.53	มากที่สุด	0.79	0.209	

จากตารางที่ 1 พบว่า โดยภาพรวมสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าความแตกต่างระหว่างสภาพที่พึงประสงค์กับสภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.79 และมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) เท่ากับ 0.209 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชนมีค่า PNI มากที่สุด (PNI_{Modified} = 0.245) รองลงมาคือด้านการพัฒนาบุคลากรและการศึกษาในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (PNI_{Modified} = 0.236) ด้านการบริหารงานวิชาการ (PNI_{Modified} = 0.181) และด้านประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการมีค่า PNI น้อยที่สุด (PNI_{Modified} = 0.174) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 ท่าน ให้ความเห็นต่อรายการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่

ระเบียนเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกที่สร้างขึ้น ทั้ง 15 ข้อคำถาม โดยทุกข้อมีค่ามัธยฐาน (Median) เท่ากับ 5 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR) เท่ากับ 0 ผลการวิเคราะห์พบว่าคะแนนมีการกระจายตัวต่ำมากและรวมกลุ่มอยู่ที่ระดับสูงสุด มีความสอดคล้องของความคิดเห็นในระดับสูงและเกิดฉันทามติอย่างชัดเจนต่อความเหมาะสมขององค์ประกอบและรายละเอียดของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระเบียนเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จึงสรุปได้ว่ารายการประเมินทุกข้อผ่านเกณฑ์ และมีความเหมาะสมสำหรับนำรูปแบบไปใช้ในขั้นตอนถัดไป

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยประสิทธิผลหลังใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระเบียนเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ในภาพรวมและรายด้าน (n=20)

ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ	การทดลองใช้รูปแบบ				t	df	Sig. (2-tailed)
	ก่อนใช้รูปแบบ		หลังใช้รูปแบบ				
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	3.96	0.32	4.75	0.157	20.148**	19	.000
1.1 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง	4.11	.75	4.76	.44	6.701**	19	.000
1.2 นักเรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง	3.82	.72	4.71	.46	9.210**	19	.000
1.3 นักเรียนมีความพร้อมในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น	3.84	.80	4.69	.47	7.684**	19	.000
1.4 นักเรียนสามารถประสบความสำเร็จในการแข่งขันทางวิชาการในระดับต่าง ๆ	4.00	.60	4.80	.41	9.798**	19	.000
1.5 โรงเรียนสามารถส่งเสริมนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่โดดเด่นและพัฒนาศักยภาพจนเป็นผู้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับในระดับสังคม	4.00	.68	4.76	.44	10.470**	19	.000
1.6 นักเรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างของตนเอง	3.98	.79	4.80	.41	9.582**	19	.000
2. คุณลักษณะของผู้เรียน	3.84	0.234	4.75	0.142	24.520**	19	.000
2.1 นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง	3.89	.89	4.73	.45	7.112**	19	.000

ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ	การทดลองใช้รูปแบบ				t	df	Sig. (2-tailed)
	ก่อนใช้รูปแบบ		หลังใช้รูปแบบ				
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.			
2.2 นักเรียนมีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคม	3.82	.83	4.69	.47	8.006**	19	.000
2.3 นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา	3.76	.68	4.00	.71	1.914	19	.062
2.4 นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์และกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม	3.76	.74	4.73	.45	9.987**	19	.000
2.5 นักเรียนมีวินัยและสามารถควบคุมตนเอง	3.89	.71	4.82	.39	10.132**	19	.000
2.6 นักเรียนมีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการเป็นผู้นำที่ดี	3.96	.88	4.73	.45	7.416**	19	.000
2.7 นักเรียนมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมพหุวัฒนธรรมได้	3.78	.70	4.78	.42	11.892**	19	.000
2.8 นักเรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ	3.91	.70	4.71	.46	9.798**	19	.000
3. คุณภาพครู	3.96	0.281	4.79	0.160	21.610**	19	.000
3.1 ครูมีการวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบและมีเป้าหมายชัดเจน	3.89	.78	4.84	.37	8.695**	19	.000
3.2 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.02	.84	4.73	.45	7.213**	19	.000
3.3 ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม	3.93	.65	4.84	.37	9.652**	19	.000
3.4 ครูมีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับสภาพจริงของผู้เรียน	3.93	.84	4.89	.32	8.695**	19	.000
3.5 ครูสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ	4.00	.48	4.36	.48	9.381**	19	.000
3.6 ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะชีวิตและความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น	3.96	.60	4.76	.44	10.637**	19	.000
รวมเฉลี่ย	3.91	.16	4.72	.09	35.418**		.000

**p<.01

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยภาพรวมหลังการใช้รูปแบบ ๓ สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ ๓ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้งสามด้าน ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน และด้านคุณภาพครู มีค่าเฉลี่ยหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน โดยด้านคุณลักษณะของผู้เรียนมีค่าที่สูงสุด รองลงมาคือด้านคุณภาพครู และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยหลังใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

วัตถุประสงค์ที่ 4 ผลการประเมินรูปแบบ ๓ พบอุปสรรคด้านเวลา ภาระงาน ความต่อเนื่องของภาคีเครือข่าย และความพร้อมด้านการสื่อสาร จึงปรับรูปแบบให้ยืดหยุ่น ลดงานซ้ำซ้อน และใช้การสื่อสารแบบผสมผสานเพื่อเพิ่มความต่อเนื่องและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่อยู่ในลำดับสูง ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการ และการพัฒนาบุคลากรและการศึกษาในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ขณะที่ด้านการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชนอยู่ในลำดับต่ำสุด เนื่องจากสามด้านแรกเป็นภารกิจภายในที่มีโครงสร้างและวงรอบการดำเนินงานชัดเจน เชื้อต่อการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง ส่วนการมีส่วนร่วมของชุมชนต้องอาศัยการจัดการความร่วมมือหลายภาคส่วนซึ่งมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร เวลา และการปฏิบัติกร่วม จึงทำให้การดำเนินงานเด่นชัดน้อยกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของจूरिพร รักสบาย (2564) ที่ชี้ว่าการบริหารในบริบท EEC ต้องผสานทั้งมิติภายในและมิติภาคีเครือข่ายซึ่งต้องพึ่งพาการประสานงานภายนอกอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสอดคล้องกับกอบชัย เมฆดี, ชีระวัฒน์ มอนโธสง และอัจฉรา นิยมภา (2568) และกัลยา สมปอง (2568) ที่เน้นความจำเป็นของกลไกการมีส่วนร่วมที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในทางปฏิบัติ ตลอดจนสอดคล้องกับปริญวัฒน์ ถมกระจำง (2561) ที่พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่อยู่ในลำดับสูง ได้แก่ การมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน การพัฒนาบุคลากรและการศึกษาในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก และการบริหารงานวิชาการ ส่วนด้านประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการอยู่ในลำดับต่ำสุด สะท้อนว่าในบริบท EEC คุณภาพการศึกษาไม่อาจพึ่งพาการจัดการภายในเพียงอย่างเดียว แต่ต้องยกระดับความร่วมมือกับภาคีภายนอกและการพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องทิศทางการพัฒนาพื้นที่ ขณะที่ประสิทธิผลเป็นผลลัพธ์ปลายทางที่เกิดตามมาจากความเข้มแข็งของกลไกต้นน้ำและกลางน้ำ สอดคล้องกับจूरिพร รักสบาย (2564) ที่ยืนยันความจำเป็นของการบูรณาการมิติภายในควบคู่การบริหารแบบภาคีเครือข่าย รวมถึงสอดคล้องกับสุภาภรณ์ นฤภัย และไพฑูรย์ โพธิสว่าง (2565) ที่ชี้ว่าการขับเคลื่อนการศึกษาเชิงพื้นที่ต้องมีปัจจัยสนับสนุนเชิงระบบและกลไกให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งสอดคล้องกับวิบูลอร นิล

พิบูลย์ และนุชนรา รัตนศิริประภา (2565) ที่พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า รูปแบบ ๗ ที่พัฒนาขึ้น มีโครงสร้าง 4 ส่วน ได้แก่ หลักการวัตถุประสงค์ กระบวนการบริหาร และแนวทางการประเมินผล โดยดำเนินงานตามขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ Environment, Input, Process, Output/Outcome และ Feedback และประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน และการพัฒนาบุคลากรและการศึกษาในเขตพื้นที่ระบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิ 17 ท่านเห็นว่าเหมาะสมและใช้ได้จริง โดยรายการประเมิน 15 ข้อ มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 0 สะท้อนนันทามติระดับสูงต่อความชัดเจนขององค์ประกอบและกลไกสนับสนุนของรูปแบบ ทั้งนี้ ความเห็นพ้องดังกล่าวสอดคล้องกับข้อค้นพบว่าด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นช่องว่างสำคัญที่สภาพปัจจุบันต่ำสุดแต่สภาพที่พึงประสงค์สูงสุด จึงจำเป็นต้องมีรูปแบบที่ยกระดับบทบาทชุมชนสู่การร่วมวางแผน ดำเนินงาน และประเมินผลอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการเดลฟายที่ใช้ค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์เป็นตัวชี้วัดความสอดคล้องของความเห็นผู้เชี่ยวชาญ โดย IQR เท่ากับ 0 สะท้อนนันทามติที่เข้มแข็ง (บุญมี พันธุ์ไทย, 2565) และสอดคล้องกับงานวิจัยที่ชี้ว่ารูปแบบจะมีความเหมาะสมและเป็นไปได้สูงเมื่อกำหนดองค์ประกอบงานวิชาการชัดเจนและออกแบบกลไกการมีส่วนร่วมให้เกิดผลต่อการจัดการเรียนรู้จริง (คูสิตา เลหาพันธ์, 2566; รัตจิกาล หมานสะยะ, 2567) อีกทั้งองค์ประกอบด้านการพัฒนาทักษะและเครือข่ายความร่วมมือยังสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนากำลังคนเพื่อพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษและทักษะแห่งอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2568)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการหลังการทดลองใช้รูปแบบ ๗ ด้วยแบบแผน One Group Pretest–Posttest Design มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนคุณลักษณะของผู้เรียน และคุณภาพครูสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทุกด้าน โดยคุณลักษณะของผู้เรียนเปลี่ยนแปลงสูงสุด รองลงมาคือคุณภาพครู และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบถูกออกแบบให้ตอบโจทย์ช่องว่างสำคัญ คือการยกระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนจากมิติที่ต่ำในสภาพปัจจุบันไปสู่การจัดระบบบทบาทภาคีให้ร่วมวางแผน ดำเนินงาน และประเมินผลในวงจร Environment, Input, Process, Output/Outcome และ Feedback ทำให้กิจกรรมการเรียนรู้มีความหมายและกระตุ้นแรงจูงใจเชิงคุณค่าของผู้เรียน โดยเฉพาะด้านคุณลักษณะ ซึ่งมักเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็วกว่าผลสัมฤทธิ์ที่ต้องอาศัยเวลาและความต่อเนื่อง สอดคล้องกับกัญญาณี หลอดทอง และศิริพร พึ่งเพชร (2568) และเสกสันต์ สัมฤทธิ์ (2568) ที่พบว่าการเรียนรู้ฐานชุมชนและรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนได้จริง รวมถึงสอดคล้องกับ Mutoni Uwase (2025) ที่ชี้ว่ากิจกรรมบริการชุมชนเพิ่มผลสัมฤทธิ์และการมีส่วนร่วมของผู้เรียนได้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า การประเมินและปรับปรุงรูปแบบ ๗ พบปัญหาและอุปสรรคสำคัญ ได้แก่ ความถี่และเวลาการประชุมที่ไม่สอดคล้องกับภารกิจของภาคีชุมชนจนทำให้การมี

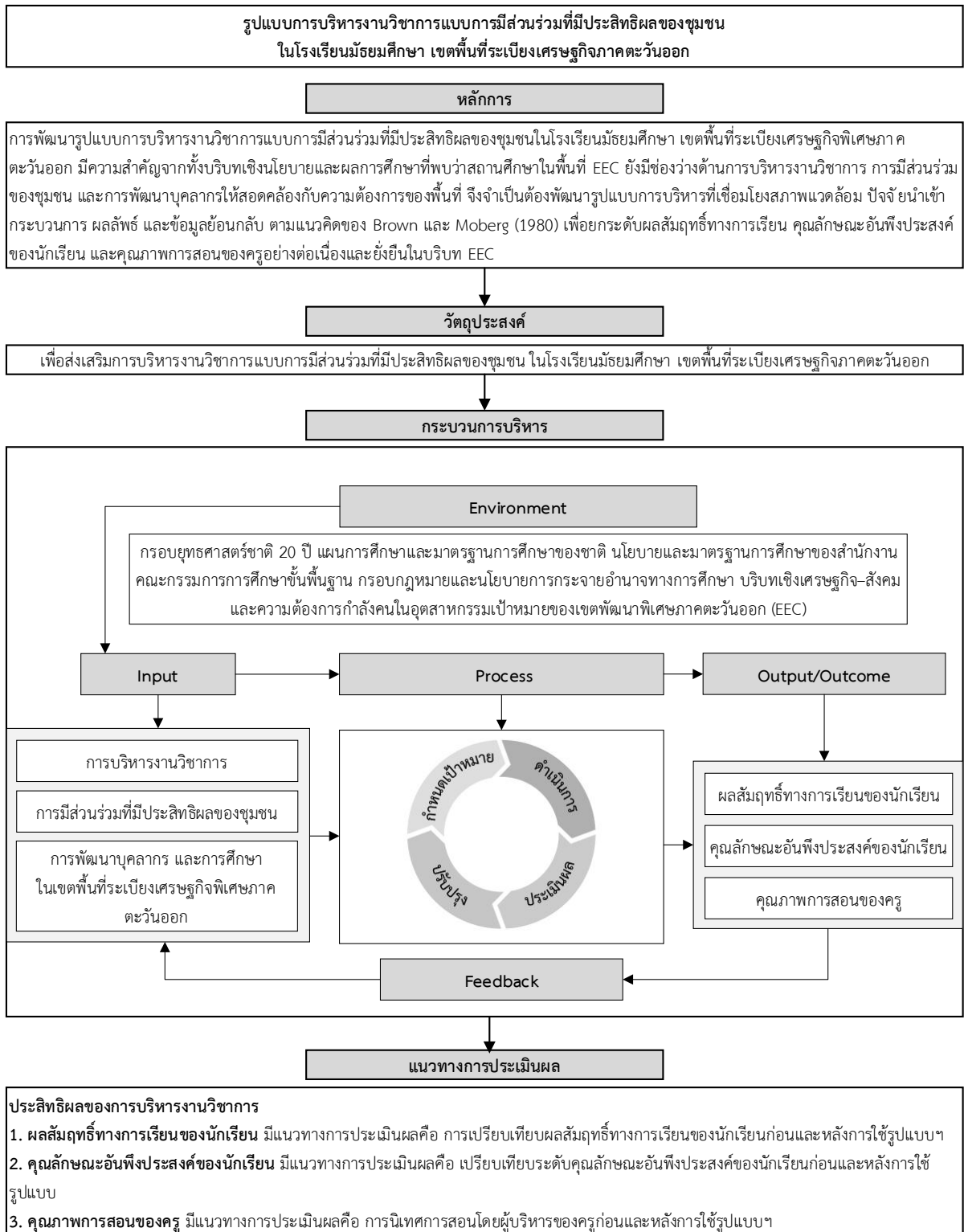

ส่วนร่วมไม่ต่อเนื่อง ภาระงานครูและงานเอกสารที่ทำให้บางช่วงการดำเนินงานเร่งรัด ความไม่ต่อเนื่องของตัวแทนภายนอก ความไม่มั่นใจของภาคีเครือข่ายต่อบทบาทการประเมินและนิเทศ และข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารของบางกลุ่ม ทั้งนี้สะท้อนว่าเมื่อรูปแบบนำไปใช้จริง กลไกการมีส่วนร่วมต้องเผชิญข้อจำกัดด้านเวลา บทบาท และทรัพยากรที่แตกต่างกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทำให้การขับเคลื่อนแบบพบหน้าเพียงอย่างเดียวไม่มียืดหยุ่นเพียงพอ และหากยังพึ่งพางานเอกสารจำนวนมากย่อมกระทบความต่อเนื่องของการติดตามและการสะท้อนผลเพื่อพัฒนา ดังนั้นจึงควรปรับรูปแบบให้ยืดหยุ่นด้วยการสื่อสารแบบผสมผสานและลดงานซ้ำซ้อน เพื่อเพิ่มความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับ อรรถนพ นาคนบุรี (2568) ที่เสนอให้ลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวกับการสอนและใช้เทคโนโลยีสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนอย่างเหมาะสม รวมถึงศรีสว่าง สุพันธ์ (2568) ที่ชี้ว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศต้องอาศัยระบบสนับสนุนและสมรรถนะดิจิทัลของบุคลากร มิฉะนั้นจะกลายเป็นข้อจำกัดของการสื่อสารและการจัดการข้อมูล อีกทั้งสอดคล้องกับจริยา พันถิ่นรี และรัชชัช จิตรนันท์ (2568) ที่เห็นว่าแนวทางบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ดีไม่ควรเพิ่มภาระครูและควรมีระบบข้อมูลและการสื่อสารที่เอื้อต่อการปรับปรุงจริงในบริบทพื้นที่ และสอดคล้องกับอนันตพร บุญมี (2568) ที่สะท้อนความจำเป็นของการประชุมเพื่อปรับปรุงหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ การนิเทศติดตามที่เป็นระบบ และการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มความพร้อมของผู้เกี่ยวข้อง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย คือ รูปแบบที่พัฒนาขึ้นเป็นการบูรณาการการบริหารงานวิชาการกับกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องอุตสาหกรรมเป้าหมายผ่านกระบวนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน เพื่อยกระดับผลลัพธ์ผู้เรียนและคุณภาพครูโดยลดข้อจำกัดด้านเวลาภาระงาน และความไม่ต่อเนื่องของภาคีเครือข่ายให้สามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทพื้นที่

ภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

สรุป

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพของชุมชนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ ระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดยดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ 4 ประการ ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ซึ่งพบว่าด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนยังเป็นช่องว่างสำคัญ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผลอย่างเป็นระบบ การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการบริหาร และแนวทางการประเมินผล โดยกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานตามองค์ประกอบ Environment, Input, Process, Output/Outcome และ Feedback และผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิจนได้รับฉันทามติในระดับสูง การทดลองใช้รูปแบบในสถานศึกษาจริง ซึ่งผลการทดลองใช้พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการหลังใช้รูปแบบสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยส่งผลเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และคุณภาพการสอนของครู และการประเมินพร้อมปรับปรุงรูปแบบจากผลการใช้จริงและข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งพบข้อจำกัดด้านเวลา ภาระงานของครูและบุคลากร และความต่อเนื่องของภาคีเครือข่ายในชุมชน จึงได้ปรับรูปแบบให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น ลดความซ้ำซ้อนของงาน และใช้การสื่อสารแบบผสมผสานเพื่อเพิ่มความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริงและยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ EEC

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 สถานศึกษาควรจัดวางกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เป็นระบบและต่อเนื่อง โดยกำหนดบทบาทภาคีให้ครอบคลุมการร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน และร่วมประเมินผล พร้อมปรับปรุงรูปแบบการประสานงานให้ยืดหยุ่นผ่านช่องทางสื่อสารที่โรงเรียนใช้เป็นประจำ เพื่อแก้ปัญหาความถี่และเวลาการประชุมที่ไม่สอดคล้องกับภารกิจของชุมชนและเพิ่มความต่อเนื่องของการมีส่วนร่วม

1.2 สถานศึกษาควรบูรณาการกิจกรรมตามรูปแบบเข้ากับงานวิชาการเดิมของโรงเรียน เพื่อลดงานซ้ำซ้อนและลดภาระงานครูและงานเอกสารที่ส่งผลให้การดำเนินงานบางช่วงเร่งรัด รวมทั้งจัดทำเอกสารสรุปและบันทึกหลังการดำเนินงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนตัวแทนภายนอกและลดการชี้แจงซ้ำตามข้อค้นพบจากการประเมินและปรับปรุงรูปแบบ

1.3 สถานศึกษาควรปรับการประเมินและการนิเทศให้เป็นประเมินเพื่อพัฒนาแบบกัลยาณมิตร โดยใช้แนวคำถาม ประเด็นนำในการให้ข้อเสนอแนะของภาคีชุมชนแทนการให้คะแนน และจัดระบบนิเทศติดตามให้ต่อเนื่องด้วยปฏิทินนิเทศที่ชัดเจน เพื่อแก้ปัญหาความไม่มั่นใจของภาคีต่อบทบาทการประเมินและนิเทศ และลดความไม่ต่อเนื่องจากภารกิจเร่งด่วนตามผลประเมินที่พบ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบสำคัญคือ รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของชุมชนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งมีกระบวนการดำเนินงานเป็นระบบและส่งผลให้ประสิทธิผลหลังการนำไปใช้สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ จึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นกรอบในการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาที่ต้องการขับเคลื่อนความร่วมมือกับชุมชนและภาคีเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง โดยควรให้ความสำคัญกับการบริหารเวลาและภาระงานของผู้ปฏิบัติ ความต่อเนื่องของภาคีเครือข่าย และการสื่อสารที่ยืดหยุ่นเพื่อลดงานซ้ำซ้อนและเพิ่มความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการทดลองใช้รูปแบบในหลายโรงเรียนหรือมีกลุ่มเปรียบเทียบ ติดตามผลระยะยาว ศึกษาปัจจัยความสำเร็จเชิงเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนต่างขนาด วิเคราะห์เชิงลึกแรงจูงใจของสถานประกอบการในการมีส่วนร่วม และพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิผลที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กอบชัย เมฆดี, ชีระวัฒน์ มอนโรสง และอัจฉรา นิยมภา. (2568). การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. *วารสารสังคมพัฒนศาสตร์*, 8(12), 249–257.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565–2579*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กัญญาณี หลอดทอง และศิริพร พึ่งเพชร. (2568). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง โดยใช้การจัดการเรียนรู้ชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารเสียงธรรมจากมหายาน*, 11(6), 326–337.
- กัลยา สมปอง. (2568). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีรินทร์ เขต 3. *วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่*, 3(2), 651–681.
- เกศรา ตุ่มคำ. (2562). *การศึกษากิจการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านแม่ชะปู้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ตามกระบวนการ PDCA (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เกียรติพงษ์ อุดมชนะธีระ. (2565). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative management)*. สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2568, จาก <https://pubhtml5.com/qrbv/umoh/basic/>

- ขวัญเรือน โยคะสัย และสุเทพ เมย์ไธสง. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. *วารสารการบริหารการศึกษา มมร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 4(1), 31-45.
- จริยา พันถิ่นรี และรัชชชัย จิตรนันท์. (2568). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม. *Journal of Social Science for Local Development Rajabhat Mahasarakham University*, 9(3), 91-105.
- จรีพร รักสบาย. (2564). *การบริหารจัดการสถานศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดุสิตา เลหาพันธุ์. (2566). รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ยุคใหม่สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 3(5), 811-834.
- บุญมี พันธุ์ไทย. (2565). การวิจัยเชิงคุณภาพ. *วารสารปรัชญาดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 1(2), 1-10.
- ปริญวัฒน์ ถมกระจำง. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภาวดี อนันต์นาวิ และสิทธิพร ประวัตินุญ. (2568). รูปแบบการบริหารความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 25(2), 323-338.
- รัตติกาล หมานสะยะ. (2567). การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน โรงเรียนเทศบาล 4 (วัดคลองเรียน) อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. *วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา*, 7(21), 47-58.
- รัถยานภิศ รัชตะวรรณ และคณະ. (2561). กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาสุขภาพ. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 11(1), 231-238.
- วรรณภา ไทยประยูร. (2564). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วิบูลอร นิลพิบูลย์ และนุชนรา รัตนศิริประภา. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1. *วารสารบัณฑิตศาสตร์ มมร.*, 20(1), 154-168.
- ยุพา พรหมแย้ม. (2562). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2* (วิทยานิพนธ์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- ศรีสว่าง สุพันธ์. (2568). การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. *วารสารบริหารการศึกษายุวบัณฑิต*, 25(2), 187–205.
- ศูนย์บริหารข้อมูลตลาดแรงงานภาคตะวันออก. (2565). *ข้อมูลพื้นฐานด้านแรงงาน ภาคตะวันออก ปี 2565*. กรุงเทพฯ: กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *รายงานผลการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. (2561). *พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561*. สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2568, จาก <https://www.eeco.or.th/th/filedownload/1198/f5620a3344b45ba678cb557dfd905ca4.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *รายงานการวิจัยการศึกษาแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *รายงานการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553–2583*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุภาภรณ์ นฤภัย, และไพฑูรย์ โพธิสว่าง. (2565). การนํานโยบายการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560–2564) ไปปฏิบัติ. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 14(2), 1–19.
- เสกสันต์ สัมฤทธิ์. (2568). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนวิวัฒน์โยธิน จังหวัดสุรินทร์. *วารสารสหศาสตร์การพัฒนาลังคม*, 3(4), 343–366.
- อนันตภรณ์ บุญมี. (2568). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการกลุ่มโรงเรียนพิบูลย์รักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 5(3), 1246–1259.
- อรรณพ นาคบุรี, และภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล. (2568). แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 7(3), 83–108.
- Bryk, A. S., et al. (2010). *Organizing schools for improvement: Lessons from Chicago*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Epstein, J. L. (2018). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools*. New York, NY: Routledge.
- Fullan, M. (2020). *Leading in a culture of change* (2nd ed.). San Francisco, CA: Jossey–Bass.

- Harris, A., Jones, M., & Hashim, N. (2021). System leaders and system leadership: Exploring the contemporary evidence base. *School Leadership & Management, 41*(4–5), 387–408.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2005). *Educational administration: Theory, research, and practice* (8th ed.). New York, NY: McGraw–Hill.
- Jain, N. (2023). *What is community engagement? Definition, examples, models, frameworks, strategies, and best practices*. IdeaScale. Retrieved June 25, 2025, from <https://ideascale.com>
- Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Smith, K. A. (1998). Cooperative learning returns to college: What evidence is there that it works? *Change: The Magazine of Higher Learning, 30*(4), 26–35.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607–610.
- Nation Thailand. (2023). *Eastern Economic Corridor continues to flourish, official says*. Retrieved June 25, 2025, from <https://www.nationthailand.com/thailand/economy/40028016>
- OECD. (2022). *Education at a glance 2022: OECD indicators*. Paris: OECD Publishing.
- Reichardt, J. K. V. (2021). Why academic administration was the right choice for me. *Nature*. Retrieved June 25, 2025, from <https://www.nature.com/articles/d41586-021-01775-5>
- UNESCO. (2020). *Education for sustainable development goals: Learning objectives*. Paris: UNESCO.

